

İLKOKULDA İLK OKUMA YAZMA ÖĞRETİMİNE YÖNELİK DÖKÜMAN İNCELEMESİ

Tuğba Deniz BAŞ
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
tgbdnzakngn@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-1372-6615

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 20.04.2022

Revizyon Tarihi: 15.06.2022

Kabul Tarihi: 19.06.2022

Atf Bilgisi: Baş, T. D. (2022). İlkokulda ilk okuma yazma öğretimine yönelik döküman incelemesi. *Ahi Bilge Eğitim Dergisi (ABED)*, 3(1), 22-33.

ÖZ

İlk okuma yazma öğretimi bireyin ilkökul birinci sınıfta kazanıp ömrü boyunca kullandığı en temel beceri olması bakımından önemli bir yere sahiptir. İlk okuma yazma öğretimi boyunca bireyin öğrenme yaşantılarını kapsayan her türlü etkinlik ve etkileşim bir süreç olarak karşımıza çıkmakta ve bu süreçte edinilen bilgi ve deneyimler diğer derslerin de temelini oluşturmaktadır. Bu çalışmanın amacı Türkiye’de ilkökulda okuma yazma öğretimine yönelik hazırlanan lisansüstü tez çalışmalarının belirli başlıklar altında incelenmesidir. Bu araştırma ilk okuma yazma alanında yapılmış çalışmaları bütünsel bir bakış açısıyla ele alarak bu alanda araştırma yapacak kişilerin zamandan tasarruf etmesini sağlayacaktır. Nitel bir çalışma olarak ele alınan bu çalışmada döküman analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi ise betimsel analiz ile yapılmıştır. “İlk Okuma Yazma”, “ilk okuma yazma” ve “İlkokuma yazma” anahtar kelimeleri ile T.C. YÖK Ulusal Tez Merkezi Tez Otomasyon Sistemi’nde kayıtlı olan lisansüstü çalışmalara ulaşılmıştır. Çalışma kapsamında 49 adet lisansüstü tez çalışması incelenmiştir. İncelenen çalışmalar lisansüstü öğrenim düzeyine, yıla, enstitülere, anabilim dallarına, araştırma yöntemlerine, önerilerin bilimsel araştırmalarda bulunması gereken unsurlarına göre incelenmiş, bulgular tablo veya şekil olarak belirtilmiştir. Yapılan araştırma neticesinde, Türkiye’de ilkökulda ilk okuma yazma öğretiminde daha çok yüksek lisans düzeyinde tez çalışmasının yapıldığını ve yapılan çalışmaların bazı yıllarda ivme kazandığını söylemek mümkündür. İncelenen araştırmalarda en çok nicel araştırma yönteminin tercih edildiği de bu çalışmanın sonucunda elde edilen veriler arasındadır. Araştırma sonuçlarına dayanarak ilk okuma yazma öğretimi üzerine doktora düzeyinde tez çalışmalarının artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İlkokulda okuma yazma, lisansüstü eğitim, tez inceleme.

DOCUMENT REVIEW ON PRIMARY READ AND WRITTEN TEACHING IN PRIMARY SCHOOL

ABSTRACT

Primary literacy teaching has an important place in terms of being the most basic skill that an individual acquires in the first grade of primary school and uses throughout his life. All kinds of activities and interactions covering the learning experiences of the individual during the first literacy education appear as a process, and the knowledge and experiences gained in this process form the basis of other lessons. The aim of this study is to examine the postgraduate thesis studies prepared for the teaching of literacy in primary school in Turkey under certain headings. This research will save time for those who will do research in this field by considering the studies in the field of primary literacy from a holistic perspective. In this research, which is considered as a qualitative study, the document analysis method was used. Content analysis was done with descriptive analysis. With the keywords "First Literacy", "First Literacy" and "Primary Literacy", T.C. Postgraduate studies registered in YÖK National Thesis Center Thesis Automation System have been reached. Within the scope of the study, 49 postgraduate thesis studies were examined. The studies examined were examined according to the level of postgraduate education, year, institutes, departments, research methods, and the elements of the proposals that should be included in scientific research, and the findings were indicated as tables or figures. As a result of the research, it is possible to say that the thesis work is mostly done at the master's level in primary school literacy teaching in Turkey and the studies have gained momentum in some years. It is also among the data obtained as a result of this study that the most quantitative research method is preferred in the studies examined. Based on the results of the research, it is recommended to increase the number of doctoral thesis studies on primary literacy teaching.

Keywords: Literacy in primary school, postgraduate education, thesis review

Giriş

İletişim insanlar için ihtiyaçtır ve insanlar bu ihtiyacı gidermek için ilk doğduğu andan itibaren ağlayarak çevresiyle iletişim kurmaya çalışmaktadır. Yaşamın ilk yıllarından itibaren yaşanan çevre ile etkileşime girerek her insan ana dilini öğrenmeye başlamaktadır. Anadilini çevresinden öğrenen bir

çocuk kendisini sözel olarak ifade etme yetisine sahiptir. Ancak iletişimin çok boyutlu bir kavram olmasıyla birlikte sadece sözel olarak iletişim kurmak günümüz dünyası için yeterli değildir. Bunun yanında okuma, yazma, dinleme becerileri de ana dil öğreniminin içinde olmakla birlikte ilk okuma yazma öğretimi sayesinde bu becerilere sahip olmak ana dile olan hâkimiyeti artırmaktadır.

İlk okuma yazma öğretimi alıcı dil ve verici dil becerilerini kapsayan okuma ve yazma öğretiminin bir arada öğretilmesi sürecine denilmektedir (Güneş, 2019). İlk okuma yazma becerisi düşünme, anlama, sorgulama, analiz ve sentez yapabilme, değerlendirme gibi zihinsel becerilerin gelişimini de kapsamaktadır. Türkçe'mizin doğru ve etkili kullanılması da ilk okuma yazma öğretiminin içerisinde kazandırılması gereken davranışlardandır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2019). İlk okuma yazma öğretimi denilince artık üst düzey düşünme becerileri gibi zihinsel süreçlerin kazandırılması da beklenmektedir. Bu becerilerin kazandırılması için eğitim programlarının çağdaş gelişmelerin ışığında düzenlenmesi, verilen eğitimin kalitesinin artırılması gerekmektedir. Eğitim programlarının niteliği, milli değerlerine, sürekli gelişen teknoloji ve bilime uygun şekilde güncellenmesinden geçmektedir (Şahin, 2011). Eğitim programları birbirini takip eden, zincir misali iç içe geçmiş yapısıyla toplumun yetişmiş insan gücünü karşılamaktadır. İlk okuma yazma programı da bu zincirin ilk halkası olarak önem taşımaktadır (Tok, 2001). Eğitim sistemlerinin temelini oluşturan ilk okuma yazma öğretimi nitelik açısından sağlam temellere dayanmalıdır. Akademik başarı ve yaşam başarısını doğrudan etkileyen bu beceri sadece kişisel başarının değil toplumsal ilerlemenin de anahtarı olarak kabul edilmektedir. (Tosunoğlu, Tosunoğlu ve Arslan, 2008). Hem iletişim aracı hem kültür aktarımını sağlayan dil, küçük yaşlardan itibaren üzerinde durulması gereken bir husus olmakla birlikte okul öncesi dönemde aileden ve çevreden edinilen yetersiz dil becerisi çocuğun eğitim hayatındaki başarısını etkilemektedir. Bu nedenle okuma yazma öğretimi sürecinde öğrencinin yaşantı deneyimi elde etmesini sağlayacak etkinliklere yer verilmesi bu süreci olumlu yönde etkilemektedir (Gözüküçük, 2019). İlk okuma yazma öğretimi sürecinin hem bireyin gelişimi hem de toplumsal ilerlemenin sağlanması için iyi planlanması gerektiğini söylemek gerekmektedir.

Edinilen alışkanlıkların sonradan değiştirilmesinin daha güç olması nedeniyle ilk okuma yazma becerisini edindirirken doğru alışkanlıkların dikkatli bir şekilde verilmesi gerekmektedir. İlk okuma yazma becerisinin gelişmesi, öğrenildikten sonraki süreçte de devam etmektedir. Bu nedenle okuma yazma öğretimi ilkokul 1. sınıfta belirli bir zaman dilimine sığdırılan bir faaliyet olarak değil, devamlı geliştirilmesi gereken bir beceri olarak düşünülmelidir (Öz, 1999). Okuma yazma öğretiminde öğrencilerin seyerek öğrenmesini amaç edinen bir öğretmen uzun vade için daha başarılı adım atmış olacaktır. Böyle temel bir becerinin aceleyle öğretilmesi öğrencilerin kaygısını artırabileceği gibi okuma yazmaya olumsuz tutum geliştirmesine de neden olmaktadır.

En kritik becerilerden olan okuma yazma becerisi, bireyin sahip olduğu potansiyelinin ortaya çıkması, okul başarısının artması açısından oldukça önemlidir. Eğitim sistemimizdeki genel başarısızlığın sebebi okuma, anlama kaynaklı olmakla birlikte bireylerin kendilerini ifade etmelerinde de yetersizlikler olarak karşımıza çıkmaktadır. İlk okuma yazma öğretimi dil becerilerinin bütünsel gelişimi açısından Türkçe dersi öğretim programının öğrenme alanlarıyla iç içe ve bütünsel olarak ele alınmaktadır. Öğrenme alanları bireylerin farklı gelişim alanlarına yönelik olmakla birlikte birçok beceri, tutum, bilgi ve değeri de barındırmaktadır. İlkokulun en temel becerisi olan ilk okuma yazma becerisi bireye yönelik hazırlanan resmi eğitim sürecinin en önemli aşamasıdır (Sağırlı, 2019). Okuduğunu anlayan, yaşına göre kelime dağarcığı gelişmiş, sebep sonuç ilişkisi kurabilen, okumayı bir yaşam biçimi şekline getiren öğrencilerin sahip olduğu temel dil becerileri ilk okuma yazma öğretimi sürecinde kazandırılmaktadır (Göçer, 2016). İlk okuma yazma sürecindeki yaşantılar çocuğun ilerleyen yıllardaki okul başarısına doğrudan etki etmektedir. Öğrenme ortamlarının zenginleştirilmesi, farklı deneyimler elde edilmesine elverişli olarak tasarlanması çocukların okula ve öğrenmeye karşı olumlu tutum ve davranış geliştirmesini desteklemektedir. Okuma yazma öğretimi sürecinin yalnızca akademik bir beceri kazandırma süreci olarak değil, duygusal öğrenmenin temellerinin de atıldığı bir süreç olarak ele alınması ve buna uygun planlama yapılmasının fayda sağlayacağını belirtmek gerekmektedir. Öğrencinin farklı gelişim alanlarına hitap eden uygulamalar günümüz eğitim yaklaşımları tarafından da benimsenmektedir. İlk okuma yazma öğretiminde kazanılması gereken zihinsel süreç becerileri çağın ihtiyaçları doğrultusunda değişime uğramaktadır. Günümüzde bilginin hızlı

değişimi yetişen öğrencilerin bu hıza ayak uydurmasını beklemekte ve bilgiyi, edindikleri zihinsel süreç becerileriyle yapılandırmasını istemektedir.

Yılmaz ve Kaya (2020), İlk Okuma Yazma ve Türkçe Öğretimi alanlarında 2000-2018 yılları arasında yazılan 249 adet lisansüstü düzeyde hazırlanan tez çalışmasını araştırma konularına, sınıf düzeyine, yöntemlerine, araştırma desenine, örneklem ve veri türüne ve yıllarına göre incelemişlerdir. İncelenen tezlerin %51'ini İlk okuma yazma alanında yazılan tezler oluşturmaktadır. Çalışmanın sonucuna göre yazılan tezlerin büyük çoğunluğunu yüksek lisans tezleri oluşturmaktadır.

Çiçek (2019), ilk okuma yazma alanında yapılmış 96 yüksek lisans tezi ve 16 doktora tezi üzerine incelemede bulunmuştur. Bu inceleme doğrultusunda tezler lisansüstü eğitim düzeyine, araştırmaların alt problemlerine, veri toplama kaynaklarına, araştırma konularına, önerilerine ve araştırmaların yöntemlerine göre değerlendirilmiştir. İncelenen tezlerin sonuçları konularına göre ele alındığında ses temelli cümle yöntemi ile öğrencilerin okumaya daha erken geçtikleri ve kalıcı öğrenme sağladıkları saptanmış ancak okuduğunu anlamada sıkıntıların olduğuna da yer verilmiştir.

Özenç ve Özenç (2018), sınıf öğretmenliği bilim dalında yapılmış, 2002 ve 2018 yılları arasında yazılan lisansüstü 140 adet tez incelemişlerdir. Bu tezlerin sadece 4 tanesinin ilk okuma yazma alanında olması dikkat çekici bulunmuştur. Sınıf öğretmenliği için temel teşkil eden ilk okuma yazma öğretimi üzerine daha fazla tez yazılması için danışman öğretmenlerin yönlendirmede bulunması önerilmektedir.

Ünal ve Arık (2016), sınıf öğretmenliği bilim dalında yazılan lisansüstü tezlerin incelenmesine yönelik araştırma yapmışlardır. Bu araştırmada 2011-2015 yılları arasında yazılan 373 tezi lisansüstü eğitim türüne, üniversite ve yapılan tezlerin dağılımına, tezlerin çalışma konularına, tezlerin hedef kitlesine, tezlerin yöntemine göre incelemişlerdir. Sınıf öğretmenliği bilim dalında yazılan tezler üniversiteye göre en çok Atatürk Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi şeklinde sıralanmıştır. Tezlerin çalışma alanlarına göre dağılımı ise en çok Türkçe öğretimi daha sonra ilk okuma yazma öğretimi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Araştırmacılar için daha önce yapılmış araştırmaların bilinmesi, yapılan araştırmaların en çok hangi konularda olduğunun saptanması, araştırma yapılması gereken hususların tespiti açısından kolaylık sağlamaktadır. Bu araştırma ilk okuma yazma alanında yapılmış çalışmaları bütüncül bir bakış açısıyla ele alarak bu alanda araştırma yapacak kişilerin zamandan tasarruf etmesini sağlayacaktır. Literatürdeki tezlerin bilimsel araştırma boyutlarına göre irdelenmesi ile çalışmaların kapsamlı bir şekilde görülme gereksiniminin giderilmesi ve bu çalışmanın alan yazında oluşan eksikliği gidereceği düşünülmektedir.

Bu çalışmanın amacı, ilk okuma yazma öğretimi kapsamında hazırlanan lisansüstü tez çalışmalarının temel araştırma boyutları açısından incelenmesidir. Bu inceleme doğrultusunda YÖK tez veri merkezinde erişime açık şekilde kaydı bulunan ilk okuma yazma alanındaki tezlerin lisansüstü düzeylerine, yıllarına, enstitülerine, anabilim dallarına, yöntemlerine ve önerilerine göre dağılımının değerlendirilmesi ve mevcut durumun ortaya konması amaçlanmıştır. Bu çalışmanın alt amaçları şu şekildedir:

1. Yayınlanan tezlerin lisansüstü öğrenim düzeyine göre dağılımı nasıldır?
2. Yayınlanan tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
3. Yayınlanan tezlerin enstitülere göre dağılımı nasıldır?
4. Yayınlanan tezlerin anabilim dallarına göre dağılımı nasıldır?
5. Yayınlanan tezlerin araştırma yöntemine göre dağılımı nasıldır?
6. Yayınlanan tezlerin önerileri bilimsel araştırmalarda bulunması gereken unsurlar bakımından nasıldır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Nitel veri toplama yöntemlerinden gözlem, görüşme, doküman analizi gibi yöntemlerin kullanıldığı nitel araştırma, nitel bir sürecin gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konulmasıdır. Nitel araştırmanın şemsiye bir kavram olma özelliğinden dolayı nitel araştırmanın tanımını yapmak oldukça güçtür. Birçok disiplinle ilişkili olması bakımından nitel araştırma, genel bir kavram olarak kabul görmektedir. Literatüre bakıldığında da nitel araştırma için kesin bir tanım yapılmasından kaçınıldığı görülmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu çalışma kapsamında ilkökulda ilk okuma yazma öğretimi üzerine yazılan tezler incelendiği için araştırma yöntemi olarak nitel araştırma yöntemi, araştırma deseni olarak doküman analizi deseni tercih edilmiştir. Sönmez ve Alacapınar (2019), doküman analizi; yazılı veya görsel materyallerin toplanıp incelenmesidir.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu YÖK Ulusal Tez Merkezinde “İlk Okuma Yazma”, “ilk okuma yazma” ve “İlkokuma yazma” anahtar kelimeleri kullanılarak aranan ve erişime açık 49 adet lisansüstü düzeyde yazılmış tez çalışmaları oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Tezlerin incelenmesi için araştırmacı tarafından hazırlanan tez inceleme formu kullanılmıştır. Bu form öğrenim düzeyi, yılı, enstitüsü, anabilim dalı, yöntemi ve önerilerde bulunması gereken bilimsel araştırma unsurları olmak üzere 6 başlıktan oluşmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Alan yazına uygun başlıklar oluşturularak analiz çerçevesi oluşturulmuştur. Daha sonra elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmış ve ilkökulda ilk okuma yazma öğretimi üzerine yazılan tezler üzerinde inceleme yapılmıştır. Araştırma YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde “İlk Okuma Yazma”, “ilk okuma yazma”, ve “İlkokuma yazma” anahtar kelimeleri kullanılarak aratılan ve Türkçe dilinde yazılmış, erişime açık olan 49 adet tez incelenmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2018), betimsel analiz tekniğine göre önceden belirlenen konular ve başlıklara göre elde edilen veriler özetlenir, yorumlanır. Amaç; elde edilen verilerin okuyucuların kolay anlayabileceği, açık ve sistematik bir şekilde düzenlenir ve tasvir edilir. Yapılan bu tasvirler araştırmacı tarafından açıklanıp, yorumlanır. Bir takım sonuçlar elde edebilmek için aralarındaki neden sonuç ilişkisi incelenir ve araştırmacının ortaya çıkan sonuçları anlamlandırıp tahminde bulunması da araştırmacının yapması beklenen açıklamanın boyutlarında düşünülebilir.

Araştırma Etiği

Bu araştırma tamamlanan lisansüstü tezlerin doküman incelemesi yöntemiyle yürütüldüğü için etik kurul kararı gerektirmemektedir.

Bulgular

Araştırma kapsamında incelenen çalışmalar lisansüstü öğrenim düzeyine, yılına, bağlı bulunduğu enstitülere, anabilim dallarına, araştırma yöntemlerine, öneriler bölümünün bilimsel araştırmalarda bulunması gereken unsurlarına göre ele alınmıştır. Elde edilen veriler tablolastırılarak başlıklar halinde sunulmuştur.

İncelenen Tezlerin Lisansüstü Öğrenim Düzeyine İlişkin Bulgular

Araştırmada ele alınan tezler öğrenim düzeylerine göre tablo haline getirilerek Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1.

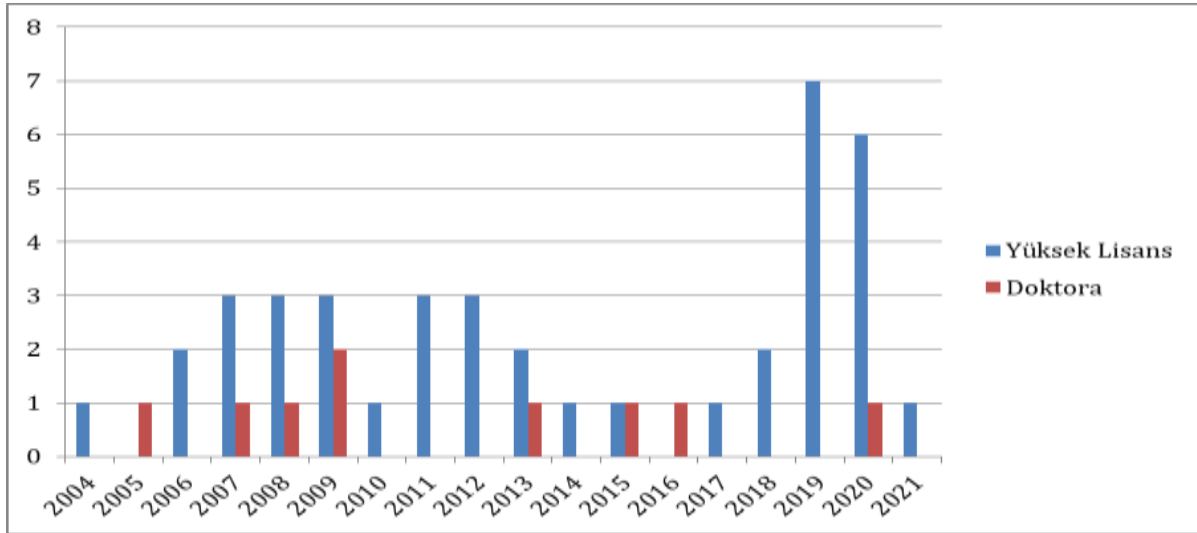
İncelenen Tezlerin Lisansüstü Öğrenim Düzeyine Göre Dağılımı

Tezin Türü	Tez Sayısı
Yüksek Lisans	40
Doktora	9

Tablo 1’de görüldüğü üzere; ele alınan tezlerin lisansüstü eğitim düzeylerine göre dağılımı incelendiğinde, 49 tez arasından 40 tanesi yüksek lisans, 9 tanesinin doktora düzeyinde olduğu görülmektedir. İlk okuma yazma alanında yapılan araştırmaların daha çok yüksek lisans düzeyinde olduğu görülmektedir.

İncelenen Tezlerin Yıllarına İlişkin Bulgular

Araştırmada ele alınan ilk okuma yazma alanında yazılmış olan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımına ait bulgular aşağıdaki şekilde belirtilmiştir.

Şekil 1: İncelenen Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Şekil 1’de görüldüğü üzere; ilk okuma yazma öğretimi ile ilgili yayımlanan lisansüstü düzeydeki tezler incelendiğinde yüksek lisans düzeyinde en çok 2019 yılında tez yazıldığı görülmektedir. Doktora düzeyinde ise en çok 2009 yılında tez yazılmıştır.

İncelenen Tezlerin Enstitülerine İlişkin Bulgular

İlk okuma yazma öğretimi üzerine yazılan tezlerin enstitülere göre dağılımı incelenmiş ve aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2.

İncelenen tezlerin enstitülere göre dağılımı

Enstitü Adı	Yüksek Lisans	Doktora
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	15	6
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	3	1
Sosyal Bilimler Enstitüsü	22	2

Tablo 2 incelendiğinde yüksek lisans düzeyinde yazılan tez çalışmalarının en çok Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde olduğu görülmektedir. Eğitim Bilimleri Enstitüsü ise ilk okuma yazma öğretimi konusunda lisansüstü düzeyde yazılan tez çalışmalarında ikinci sırada yer almaktadır. Doktora düzeyinde ise en çok Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde tez yazılmıştır. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, hem yüksek lisans hem de doktora düzeyinde ilk okuma yazma öğretimi konulu yazılan tez çalışmalarında son sırada yer almaktadır.

İncelenen Tezlerin Anabilim Dallarına İlişkin Bulgular

Araştırmanın 4. alt amacı olan yayımlanan lisansüstü tezlerin anabilim dallarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 3.

İncelenen Tezlerin Anabilim Dallarına Göre Dağılımı

Anabilim Dalı	Yüksek Lisans	Doktora
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı	4	4
Eğitim Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı	1	0
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı	1	0
İlköğretim Anabilim Dalı	18	5
Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı	1	0
Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı	4	0
Temel Eğitim Anabilim Dalı	11	0

Tablo 3'e göre araştırmada ele alınan tezlerin anabilim dalı dağılımı incelendiğinde yüksek lisans ve doktora düzeylerinde en çok İlköğretim Anabilim Dalı'nın bünyesinde tezlerin yazıldığını görmekteyiz. Yüksek lisans düzeyinde ikinci sırada Temel Eğitim Anabilim Dalı yer alırken, doktora düzeyinde ise Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı'nın ikinci sırada olduğunu görmekteyiz.

İncelenen Tezlerin Yöntemlerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt amacının bulgusu olan yayımlanan lisansüstü tezlerin yöntemlerine göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.

İncelenen Tezlerin Yöntemlerine Göre Dağılımı

Yöntem	Yüksek Lisans	Doktora
Nitel	10	1
Nicel	18	5
Karma	12	3

Tablo 4'e göre, incelenen lisansüstü tezlerin yöntemlerine göre dağılımı ele alındığında yüksek lisans düzeyi ve doktora düzeyinde en çok kullanılan araştırma yönteminin nicel yöntem olduğu görülmektedir. İkinci sırada en çok kullanılan yöntem ise hem yüksek lisans düzeyinde hem de doktora düzeyinde karma yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitel yöntemin, her iki lisansüstü düzeyde de en az kullanılan araştırma yöntemi olduğunu söylemek mümkündür.

İncelenen Tezlerin Öneriler Bölümünün Bilimsel Araştırmalarda Bulunması Gereken Unsurlarına İlişkin Bulgular

Araştırmanın son alt amacı olan yayımlanan tezlerde bulunan önerilerinin bilimsel araştırma unsurlarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 5.

İncelenen Tezlerin Öneriler Bölümünün Bilimsel Araştırmalarda Bulunması Gereken Unsurlar Bakımından Dağılımı

Önerilerde Bulunması Gereken Unsurlar		Yüksek Lisans	Doktora
Öneriler araştırma sonucuna uygun olarak belirlenmiştir.	Evet	40	9
	Hayır	0	0
Gelecek araştırmalara yönelik önerilere yer verilmiştir.	Evet	30	9
	Hayır	10	0

Tablo 5'e göre araştırmada incelenen tezlerin öneriler bölümü ele alındığında; yüksek lisans ve doktora düzeyinde yazılan tezlerin önerileri araştırma sonuçlarına uygun şekilde belirlenmiştir. Gelecek araştırmalara yönelik öneriler boyutunda ise yüksek lisans tezlerinden 10 tezin bu boyutla ilgili öneride bulunmadığı göze çarpmaktadır. Doktora tezlerine bakıldığında ise incelenen doktora tezlerinin tamamında gelecek araştırmalara yönelik öneriler bulunmaktadır.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırmada incelenen tezlere bakıldığında ilk okuma yazma alanında yapılan en çok çalışmanın yüksek lisans düzeyinde olduğu görülmektedir. Çiçek (2019), ilk okuma yazma alanında yazılan 108 lisansüstü düzeydeki tezleri incelemiş ve bu tezlerden 92'sini yüksek lisans tezi, 16'sının da doktora tezi olduğunu belirtmiştir. Elbir ve Bağcı (2013), yaptığı araştırmada birinci ve ikinci kademe okuma eğitimi üzerine yapılan lisansüstü çalışmaları incelemiş ve bu araştırmanın sonucuna göre bu tezlerin 29'unun yüksek lisans tezi, 10'unun doktora tezi olduğunu belirtmiştir. Yazıcıoğlu ve Genç (2021), sınıf öğretmenliği alanında yapılan lisansüstü tezleri incelemiş ve bu araştırmanın bulgularına göre İlk okuma yazma ve Türkçe öğretimi üzerine yapılan yüksek lisans tez sayısı 131, doktora düzeyinde çalışılan tez sayısı ise 19 olarak elde edilmiştir. Yapılan bu araştırmanın birinci bulgusuna ait sonuçların Çiçek (2019), Elbir ve Bağcı (2013) ile Yazıcıoğlu ve Genç (2021)'in araştırmalarıyla uyumlu olduğu görülmektedir. Yüksek lisans düzeyinde tez sayısının doktora düzeyinden daha fazla olması yüksek lisans öğrenci sayısının doktora öğrencisinden daha fazla olmasından kaynaklı olduğunu düşündürmektedir.

Araştırma kapsamında Yüksek lisans tezlerine bakıldığında 2006- 2007 yılında başlayan artış 2013 yılı ve sonrasındaki bir kaç yıl boyunca tekrar düşmektedir. 2006-2007 yıllarında başlayan bu artışın ilk okuma yazma öğretiminde değişikliğe gidilen yöntem ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Ses temelli cümle yönteminin uygulanmaya başlanması ve sonrasında bu yöntemle okuma yazma öğrenen çocuklardan ilk geri dönüşlerin alınması araştırmacıların ilgilerini bu tarafa yönelttiğini düşündürmektedir. Çiçek (2019) de yaptığı araştırmasında 2006 yılında yazılan tezlerde artış olduğunu çalışmasında belirtmiştir. İlk okuma yazma alanında yazılan lisansüstü tezler 2013 yılından sonra tekrar düşük sayılarda olmuş, yaşanan bu dalgalanmadan sonra 2019 yılında en yüksek sayıya ulaşmıştır. 2019 yılında en yüksek seviyeye çıkmasının sebebi olarak; ilk okuma yazma programındaki bitişik eğik yazının terk edilerek dik temel harflere geçilmesi ve öğretimsel sıraya konulan ses gruplarında yapılan değişiklikler olduğu düşünülmektedir. Programda yer alan bu değişiklikler araştırmacıları tekrar ilk okuma yazma alanına yönlendirerek birçok araştırmanın alan yazına dahil olmasına katkı sağlamıştır. Doktora tezlerine baktığımızda 2004-20021 yılları arasında 9 adet tezin doktora tezi olduğunu görmekteyiz. İlk okuma yazma alanında yazılan doktora tezlerinin 2005, 2007, 2008, 2013, 2015, 2016 ve 2020 yıllarında birer tane yazıldığını görmekteyiz. 2009 yılında ise ilk okuma yazma alanında iki adet doktora tezi yazılmıştır. Lisansüstü düzeyde yazılan tezlerin yıllara göre dağılımına baktığımızda doktora tezlerinin az sayıda olduğunu belirtmek gerekmektedir. Diğer bütün disiplinlere temel oluşturan ilk okuma yazmanın önemine önceki sayfalarda da değinilmiştir. Anahtar konumundaki bu becerinin üzerine daha fazla çalışılması gerekmektedir.

İncelenen tezlerin enstitülere göre dağılımı incelendiğinde yüksek lisans ve doktora düzeyi birlikte ele alındığında en çok tez çalışması Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde yapılmıştır. Sadece yüksek lisans düzeyinde yapılan tez çalışmaları ele alındığında yine en çok tez çalışması Sosyal

Bilimler Enstitüsü bünyesinde, daha sonra Eğitim Bilimleri Enstitüsü ve son olarak ise Lisansüstü Eğitim Enstitüsü bünyesinde olduğu görülmektedir. Doktora düzeyi tez çalışmalarına bakıldığında ise en çok tez çalışması Eğitim Bilimleri Enstitüsünde daha sonra Sosyal Bilimler Enstitüsü ve Lisansüstü Eğitim Enstitüsü bünyesinde olduğu saptanmıştır.

Araştırmada ele alınan yayımlanan tezlerin anabilim dallarına göre dağılımına bakıldığında ilk okuma yazma öğretimi üzerine yapılan tez çalışmalarının 7 farklı anabilim dalı altında toplandığı görülmektedir. İlköğretim Anabilim dalı 18 yüksek lisans düzeyinde, 5 doktora düzeyinde tez çalışmasını bünyesinde bulundurarak en çok çalışmanın yapıldığı anabilim dalı olarak karşımıza çıkmaktadır. Yüksek lisans düzeyinde yazılan tezlere bakıldığında 2. Sırada Temel Eğitim Anabilim dalı 11 tez çalışmasıyla 2. sırada yer almaktadır. Doktora düzeyindeki tez çalışmaları 2 farklı anabilim dalı bünyesinde yazılmış olup biri yukarıda belirtildiği gibi İlköğretim Anabilim Dalı'dır. Diğerisi ise Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı olarak karşımıza çıkmaktadır. Doktora düzeyinde yapılan tez çalışmalarından 4 tanesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı'na aittir.

İncelenen tezlerin yöntemlerine göre dağılımı ele alındığında hem doktora düzeyinde hem de yüksek lisans düzeyinde en çok nicel yöntemin kullanıldığı görülmektedir. Her iki lisansüstü düzeyde de araştırma yöntemi olarak ikinci sırada karma yöntem ve son sırada nitel yöntem kullanılmıştır. Çiçek (2019), yaptığı araştırmada ilk okuma yazma konulu tezleri ele almış ve yüksek lisans düzeyinde en çok nicel yöntemin kullanıldığını belirtmiştir. Bu araştırma ve Çiçek'in yaptığı araştırma bu noktada birbirini desteklemektedir. Çiçek (2019), aynı araştırmada doktora tezlerinde daha çok karma yöntemin kullanıldığı sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmada ele alınan tezler, öneri bölümlerinin bilimsel araştırmalarda bulunması gereken unsurlar bakımından incelenmiştir. Bu unsurlar; öneriler araştırma sonucuna uygun olarak belirlenmiştir ve gelecek araştırmalara yönelik önerilere yer verilmiştir şeklinde belirlenmiştir. İncelenen tezlere bakıldığında hem yüksek lisans düzeyindeki tezlerin hem de doktora düzeyindeki tezlerin hepsinde önerilerin araştırma sonucuna uygun olarak belirlendiği göze çarpmaktadır. Yüksek lisans düzeyindeki tezler gelecek araştırmalara yönelik önerilere yer verme bakımından incelendiğinde 10 adet tez çalışmasında bu unsurun yer almadığı görülmektedir. Doktora düzeyindeki tez çalışmalarında ise yayımlanan 9 tez çalışmasında da gelecek araştırmalara yönelik önerilere yer verildiği görülmektedir. Yapılan çalışmaların literatüre kazandırdığı önemli noktalardan biri de gelecek araştırmalara ışık tutması olarak düşünüldüğünde yapılan çalışmalarda önerilere verilmesi diğer araştırmacıların alan yazına katkı sağlamasına etki etmektedir.

Araştırma bulgularına yönelik öneriler:

- İlk okuma yazma üzerine yapılan tez çalışmalarının yüksek lisans düzeyinde yoğunlaştığı görülmektedir. Doktora düzeyinde ise ilk okuma yazma çalışmalarının oldukça az sayıda olduğu belirlenmiş olup doktora düzeyinde çalışmaların artırılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.
- İlk okuma yazma üzerine yazılan tezlerin yıllara göre dağılımı incelendiğinde bazı yıllarda bu konuya daha çok yoğunlaştığı bazı yıllarda ise daha az çalışıldığı görülmektedir. Özellikle doktora düzeyinde bazı yıllarda ilk okuma yazma üzerine hiç tez yazılmadığı görülmüştür. İlk okuma yazma üzerine hem yüksek lisans hem de doktora düzeyinde yapılan tez çalışmalarının süreklilik arz etmesinin önem taşıdığı düşünülmektedir. Üniversitelerin ilk okuma yazma üzerine her yıl çalışmasının daha faydalı olacağı düşünülmektedir.
- İncelenen tezlerin öneriler bölümünde gelecek araştırmalara yönelik önerilerin bazı tez çalışmalarında olmadığı görülmektedir. Araştırmacılara konuları hakkında yapılabilecek gelecek araştırmalara yönelik önerilerde bulunulması konusunda teşvik edici olunmalıdır.
- Yapılan bu araştırmada sadece tez çalışmaları incelenmiştir. Ayrıca bu alanda yazılan bilimsel makaleler de incelenebilir. Bunun yanında hem tez hem de makaleler bir arada ele alınabilir.

Yazarların Katkı Oranı

Bu araştırma, tek yazar tarafından hazırlandığı için yazarın katkı oranı %100'dür.

Çıkar Çatışması

Çalışmada çıkar çatışması oluşturabilecek herhangi bir durum söz konusu değildir.

Teşekkür ve Açıklama: Bu çalışma yazarın “İlkokulda İlk Okuma Yazma Öğretimine Yönelik Döküman İncelemesi” adlı dönem projesinden üretilmiştir. Çalışmamın her aşamasında bilgi ve desteğini esirgemeyen, tecrübelerinden faydalanmamı sağlayan değerli hocam Prof. Dr. Çavuş ŞAHİN’e teşekkürlerimi sunarım.

Kaynaklar

- Çiçek, A. M. (2019). *Türkiye’de ilk okuma yazma alanında hazırlanan lisansüstü tezlerin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Elbir, B. ve Bağcı, C. (2013). Birinci ve İkinci Kademe Okuma Eğitimi Üzerine Yapılan Lisansüstü Çalışmaların Değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11, 229-247. DOI: 10.14520/adyusbd.412.
- Göçer, A. (2016). *Etkinlik temelli ilkokuma ve yazma öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi:
- Gözüküçük, M. (2019). Ses esaslı ilk okuma yazma öğretimi ve yapılandırmacılık. F. Susar Kırmızı ve E. Ünal (Ed.). *İlk okuma yazma öğretimi* içinde (ss. 1-33). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Güneş, F. (2019). *İlk okuma yazma öğretimi yaklaşım ve modeller*. Ankara: Pegem Akademi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2019). Türkçe Dersi Öğretim Programı: 1-4. Sınıflar. <https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195716392253-02T%C3%BCrk%C3%A7e%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%202019.pdf> adresinden 28.10.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Öz, M.Y. (1999). İlk okuma yazma öğretimi. *Eğitim ve Bilim*, 4(114), 3-7.
- Özenç E.G. ve Özenç, M. (2018). Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı’nda yapılan lisansüstü eğitim tez yönelimlerinin eğitim bilimleri enstitüsü düzeyinde bir analizi. *International Journal of Active Learning*, 3(2), 1-10.
- Sağırılı, M. (2019). İlk okuma yazma öğretiminin önemi, amacı ve birinci sınıf öğretmenliği. Ö. Yılar (Ed.). *İlk okuma ve yazma öğretimi* içinde (ss. 1-30). Ankara: Pegem Akademi.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2019). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şahin, A. (2011). İlk okuma yazma öğretiminde yöntem ve teknikler. T. Temur (Ed.). *İlk okuma ve yazma öğretimi* içinde (ss. 122-134). Ankara: Pegem Akademi.
- Tok, Ş. (2001). İlkokuma yazma öğretiminde kullanılan yöntemlerin değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 26(26), 257-276.
- Tosunoğlu, M., Tosunoğlu, N. ve Arslan, F. (2008). 2005 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programına göre yapılan ilk okuma ve yazma öğretiminin okuma becerisi açısından değerlendirilmesi. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 117-133.
- Ünal, E. ve Arık, S. (2016). Sınıf öğretmenliği bilim dalında yapılan lisansüstü tezlere yönelik bir Araştırma. *Turkish Studies*, 11(3), s. 2295-2332.

- Yazıcıoğlu, A. ve Genç, G. (2021). Sınıf öğretmenliği alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 1-14. DOI: 10.52826/mcbuefd.927793
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, D. ve Kaya, S. (2020). İlk okuma yazma ve türkçe öğretimi ile ilgili yazılmış tezlerin incelenmesi. *Turkish Studies-Education*, 15(1), s.443-456. DOI: 10.29228/TurkishStudies.40266.

Extended Abstract

Introduction

During the first literacy teaching, all kinds of activities and interactions covering the learning experiences of the individual are a process and the knowledge and experiences gained in this process form the basis of other courses. The aim of this study is to examine the graduate thesis studies prepared for the teaching of literacy in primary school in Turkey under certain headings. In this review, it is aimed to evaluate the distribution of the theses in the first literacy field that is open to access in the YÖK thesis data center according to graduate levels, years, institutes, departments, methods and suggestions and to reveal the current situation. The sub-objectives of this study are as follows:

1. How are the published theses distributed according to graduate education level?
2. What is the distribution of published theses by years?
3. How are the published theses distributed according to the institutes?
4. How are the theses published according to their departments?
5. What does it look like according to the research method of publications?
6. What are the elements required in the preparation of publications?

Method

Within the scope of this study, since the theses written on the first literacy teaching in primary school were examined, qualitative research method was preferred as the research method and document analysis design was preferred as the research design. The study group of the study consists of 49 graduate level written thesis studies that are searched and accessible by using the keywords "First Literacy", "First Literacy" and "First Literacy" in the YÖK National Thesis Center. Data were collected using document analysis technique. Descriptive analysis technique was used in the analysis of the obtained data and the theses written on the first literacy teaching in primary school were examined. Since this research is carried out by the document review method of the completed graduate theses, it does not require an ethics committee decision.

Findings

When the distribution of theses according to graduate education levels is examined, it is seen that 40 of them are at master's and 9 of them are at doctoral level among 49 theses, and most theses were written in 2019 at master's level and most theses were written in 2009 at doctoral level. The most of the thesis studies written at the master's level are written in the Institute of Social Sciences, and the doctorate is mostly written in the Institute of Educational Sciences. When the department distribution of the theses discussed in the research is examined, we see that theses are mostly written within the Department of Primary Education at the master's and doctoral levels. It is seen that the most used research method at the graduate level is the quantitative method and the least used method is the qualitative method. When the recommendations section of the theses examined in the research is considered; The proposals of the theses written at the master's and doctoral level were determined in accordance with the research results. In the dimension of suggestions for future research, it is noticeable that 10 theses from the master's theses do not make suggestions about this dimension. When we look at the doctoral theses, there are suggestions for future research in all of the doctoral theses examined.

Conclusion, Discussion and Recommendations

When the theses examined in the research are examined, it is seen that the most studies in the field of first literacy are at the master's level. It is seen that the results of the first finding of this research are compatible with the researches of Çiçek (2019), Elbir and Bağcı (2013) and Yazıcıoğlu and Genç (2021). When we look at the Master's theses within the scope of the research, the increase that started in 2006-2007 decreases again in 2013 and a few years after. This increase, which started in

2006-2007, is thought to be related to the method of changing the first literacy teaching. The introduction of the sound-based sentence method and the subsequent receipt of the first feedback from children who learn to read and write with this method suggest that researchers have directed their attention to this side. The first postgraduate theses written in the field of literacy were in low numbers again after 2013 and reached the highest number in 2019 after this fluctuation. As the reason for the highest level in 2019; It is thought that the adjacent italic writing in the first literacy program was abandoned and switched to upright basic letters and changes were made to the sound groups placed in the instructional order. When the distribution of the examined theses according to the institutes is examined, when the master's and doctoral levels are considered together, the most thesis studies were carried out within the Institute of Social Sciences. The Department of Primary Education is the department where the most studies are carried out by incorporating thesis studies at 18 master's levels and 5 doctoral levels. When the distribution of the examined theses according to their methods is considered, it is seen that the most quantitative method is used at both the doctoral level and the master's level. When the examined theses are examined, it is noticeable that the proposals in both master's level theses and doctoral level theses are determined in accordance with the research result. When master's level theses are examined in terms of including suggestions for future research, it is seen that this element is not included in 10 thesis studies. In the doctoral level thesis studies, it is seen that the 9 published thesis studies include suggestions for future research. Based on the results of the research, it is suggested that the first literacy should be studied every year, more studies should be done at the doctoral level, it should be ensured that researchers make suggestions for future research in their thesis studies, and this work can be done more comprehensively by adding scientific articles.